

HUOMAUTUKSIA

- ¹ Siperian matkallaan, joka kesti tammikuun 15 päivästä helmikuun 6 päivään 1928, J. V. Stalin kävi aluepiirin tärkeimmillä viljaseuduilla. J. V. Stalin osallistui NKP(b):n Siperian aluepiirikomitean byroon istuntoon Novosibirskissä sekä NKP(b):n Barnaulin, Biiskin, Rubtsovskin ja Omskin piirikuntakomiteoiden byroiden istuntoihin ja puolueen piirikuntajärjestöjen aktiivien neuvotteluihin yhdessä Neuvostojen ja hankintaelinten edustajain kanssa. J. V. Stalinin suorittamien poliittisten ja organisatoristen toimenpiteiden ansiosta Siperian puoluejärjestöt turvasivat viljanhankintasuunnitelman täyttämisen. — 3.
- ² Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 24. osa, s. 51. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, s. 25. — 11.
- ³ Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 24. osa, s. 465. — 11.
- ⁴ NKP(b):n XV edustajakokous pidettiin Moskovassa joulukuun 2—19 p:nä 1927. Edustajakokous käsitteli Keskuskomitean poliittisen ja organisatorisen toimintaselostuksen, Keskustarkastusvaliokunnan, Keskuskontrollikomitean — Työläis- ja talonpoikaisinspektion sekä Kominternin Toimeenpanevan Komitean NKP(b):n valtuuskunnan toimintaselostukset, ohjeet kansantalouden kehittämisen viisivuotissuunnitelman laatimista varten, selostuksen työstä maaseudulla, kuuli edustajakokouksen

valitseman valiokunnan selostuksen oppositiota koskevasta kysymyksestä sekä suoritti puolueen keskuselinten vaalit. J. V. Stalin teki joulukuun 3 p:nä NKP(b):n Keskuskomitean poliittisen toimintaselostuksen ja joulukuun 7 p:nä esitti siihen loppulausunnon. Joulukuun 12 p:nä edustajakokous valitsi J. V. Stalinin valiokuntaan, joka muodostettiin laatimaan päätöslauselmaa Kominternin Toimeenpanevan Komitean NKP(b):n valtuuskunnan työstä tehdyn selostuksen johdosta. Edustajakokous hyväksyi puolueen Keskuskomitean poliittisen ja organisatorisen linjan ja velvoitti puolueen noudattamaan edelleenkin rauhan politiikkaa ja Neuvostoliiton puolustuskuntoisuuden lujittamisen politiikkaa, jatkamaan heikentymättömällä vauhdilla maan sosialistista teollistamista, laajentamaan ja lujittamaan sosialistista sektoria kaupungissa ja maaseudulla sekä pitämään suuntana kapitalististen ainesten likvidoimista kansantaloudessa. Edustajakokous antoi ohjeen Neuvostoliiton kansantalouden ensimmäisen viisivuotissuunnitelman laatimisesta. Edustajakokous teki päätöksen maatalouden kollektivisoimisen kehittämistä kaikin voimin, viitoitti kolhoosien ja neuvostotilojen laajentamisen suunnitelman ja antoi ohjeet, millä keinoin on taisteltava maatalouden kollektivisoimiseksi. NKP(b):n XV edustajakokous on jäänyt puolueen historiaan kollektivisoimisen edustajakokouksena. Oppositiota koskevissa päätöksissään, jotka oli tähdätty trotskilais-zinovjevilaisen blokin likvidoimiseen, edustajakokous totesi, että puolueen ja opposition väliset erimielisyydet ovat kasvaneet erimielisyyksiksi ohjelmakysymyksissä, että trotskilainen oppositio on astunut neuvostovastaisen taistelun tielle, ja se julisti, että trotskilaiseen oppositioon kuulumisen ja sen katsantokantojen propagoiminen eivät sovi yhteen bolshevikki-puolueen riveissä olemisen kanssa. Edustajakokous hyväksyi NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhdistetyn kokouksen (marraskuu 1927) tekemän päätöksen Trotskin ja Zinovjevin erottamisesta puolueesta ja päätti erottaa puolueesta kaikki trotskilais-zinovjevilaisen blokin aktiiviset toimihenkilöt. (NKP(b):n XV edustajakokouksesta kts. „NKP(b):n historia. Lyhyt oppikurssi“, suomenk. painos, s. 322—323. Edustajakokouksen päätöslauselmia ja päätöksiä

- kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 222—262.). — **12.**
- 5 Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 251. — **12.**
- 6 Puhe on väittelystä, johon trotskilais-zinovjevilainen blokki pakoitti puolueen. Puolueen Keskuskomitea julisti yleisen puolueväittelyn lokakuussa 1927, kaksi kuukautta ennen NKP(b):n XV edustajakokousta. Väittelystä kts. „NKP(b):n historia. Lyhyt oppikurssi“, suomenk. painos, s. 318. — **16.**
- 7 Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 255. — **18.**
- 8 NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhdistetty täysistunto Keskustarkastusvaliokunnan jäsenten osanotolla pidettiin huhtikuun 6—11 pnä 1928. Täysistunto käsitteli kysymyksen kuluvaan vuodeen viljanhankinnoista ja viljanhankintakamppailun järjestämisestä vuonna 1928/29, Politbyroon komission selostuksen käytännöllisistä toimenpiteistä Shahtyn jutun yhteydessä paljastuneiden puutteellisuuksien poistamiseksi sekä Politbyroon ja NKP(b):n Keskuskomitean täysistunnon työsuunnitelman vuodelle 1928. J. V. Stalin piti puheen täysistunnossa huhtikuun 10 pnä Politbyroon komission selostuksen johdosta ja valittiin valiokuntaan, joka toimitti lopullisesti päätöslauselman Shahtyn jutusta ja käytännöllisistä tehtävistä taistelussa taloudellisen rakennustyön puutteellisuuksia vastaan. Täysistunto hyväksyi erikoisen päätöksen Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean Puhemiehistön jäsenten sekä muiden johtavien työntekijäin jokavuotisista komennusmatkoista paikkakunnille taistelun tehostamiseksi paikallisessa työssä olevia puutteellisuuksia vastaan ja keskuselinten käytännöllisen johtamistyön parantamiseksi. (NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomi-

tean päätöslauselmia kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 263—276.). — **32.**

- ⁹ Tarkoitetaan porvarillisten spesialistien vastavallankumouksellisen järjestön tuhotyötä Shahtyssa ja Donetsin kaivosalueen muilla seuduilla. Tämä järjestö paljastui vuoden 1928 alussa. Shahtyn jutusta kts. tämä osa, s. 40—41, 60—72. Kts. myös „NKP(b):n historia. Lyhyt oppikurssi“, suomenk. painos, s. 327. — **32.**
- ¹⁰ „Listok Rabotshe-Krestjanskoi Inspektsii“ („Työläis- ja talonpoikaisinspektion Lehti“) julkaistiin aika-ajottain „Pravdassa“ maaliskuun 15 päivästä 1928 marraskuun 28 päivään 1933. „Listok RKI“ piti tehtävänänsä työtätekevien laajojen joukkojen vetämistä mukaan taisteluun byrokratismia vastaan. — **33.**
- ¹¹ „Komsomolskaja Pravda“ — päivälehti, NLKNL:n Keskuskomitean ja Moskovon komitean äänenkannattaja; julkaistaan vuoden 1925 toukokuun 24 päivästä lähtien. — **33.**
- ¹² V. I. Lenin. Kirje V. M. Molotoville puolueen XI edustajakokouksessa pidettävän poliittisen selostuksen suunnitelmasta (kts. Teokset, 3. painos, XXVII osa, s. 207). — **42.**
- ¹³ VKP(b):n VIII edustajakokous, joka pidettiin Moskovassa maaliskuun 18—23 p:nä 1919, määritteli puolueen uuden politiikan keskitalonpojan suhteen — lujan liiton politiikan keskitalonpojan kanssa. Tämän politiikan perusteet antoi V. I. Lenin selostuksessa työstä maaseudulla (kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXIV osa, s. 158—175. VKP(b):n VIII edustajakokouksesta kts. „NKP(b):n historia. Lyhyt oppikurssi“, suomenk. painos, s. 259—263). — **54.**
- ¹⁴ Tarkoitetaan Neuvostoliiton Korkeimman Kansantalousneuvoston ohjekirjelmää № 33 maaliskuun 29 p:ltä 1926 „Teollisuuslaitosten johdon järjestämisestä“ ja sen mukana seurannutta „Yleistä säädetystä tehtaan teknillisen johtajan oikeuksista ja velvollisuuksista metalli- ja sähköteknillisessä teollisuudessa“. — **65.**

- 15 NLKNL:n VIII Yleisliittolainen edustajakokous pidettiin Moskovassa toukokuun 5—16 pnä 1928. Edustajakokouksessa käsiteltiin seuraavat kysymykset: sosialistisen rakennustyön yhteenvedot ja perspektiivit sekä nuorison kommunistisen kasvatuksen tehtävät; NLKNL:n Keskuskomitean ja Keskustarkastusvaliokunnan toimintaselostukset; Kommunistisen Nuoriso-Internationalen NLKNL:n valtuuskunnan toimintaselostus; nuorison työstä ja valistuksesta kansantalouden kehityksen viisivuotissuunnitelman yhteydessä; NLKNL:n työstä lasten keskuudessa y.m. kysymyksiä. J. V. Stalin piti puheen toukokuun 16 pnä edustajakokouksen loppuistunnossa. — 74.
- 16 Tarkoitetaan NKP(b):n Keskuskomitean vetoomusta „Maaseudun sosialistisen uudestijärjestämisen puolesta. (Maaseututyön osastojen perustehtävät)“, joka oli osoitettu kaikille kansallisten kommunististen puolueiden Keskuskomiteoille, NKP(b):n Keskuskomitean byroille sekä NKP(b):n aluepiirikomiteoille, aluekomiteoille, läänikomiteoille, piirikuntakomiteoille ja kihlakuntakomiteoille. Vetoamus julkaistiin NKP(b):n Keskuskomitean sihteerin V. M. Molotovin allekirjoittamana „Pravda“ lehdessä № 112, toukokuun 16 pnä 1928. — 83.
- 17 Vuonna 1918 järjestettiin J. M. Sverdlovin aloitteesta Yleisvenäläisen TpKK:n yhteyteen agitatio- ja propagandatyöntekijäin lyhytaikaiset kurssit, jotka tammikuussa 1919 nimitettiin Neuvostotyön kouluksi. NKP(b):n VIII edustajakokouksen päätöksen mukaan muodostettiin tämän koulun perustalla Neuvosto- ja puolue työn keskuskoulu. Vuoden 1919 jälkipuoliskolla Neuvosto- ja puolue työn keskuskoulu muutettiin J. M. Sverdlovin Kommunistiseksi yliopistoksi. Sverdlovin yliopiston 10-vuotispäivää vietettiin toukokuun 28 pnä 1928. — 89.
- 18 NKP(b):n XIV edustajakokous pidettiin Moskovassa joulukuun 18—31 pnä 1925. J. V. Stalin piti edustajakokouksessa Keskuskomitean poliittisen toimintaselostuksen. Edustajakokous asetti puolueen keskeisimmäksi tehtäväksi taistelun maan sosialistisen teollistamisen puolesta sosialismin valmiiksi rakentamisen perustana Neuvostoliitossa. Päätöksissään edustajakokous korosti, että taistelussa kulakistoa vastaan on tärkeää lujittaa

edelleen työväenluokan ja keskitalonpoikain välistä liittoa nojautuen talonpoikaisköyhälistöön. Edustajakokous piti välttämättömänä tukea ja viedä eteenpäin maatalouden kehitystä kohottamalla maanviljelyskulttuuria ja vetämällä yhä enemmän talonpoikaistalouksia osuustoiminnan kautta sosialistisen rakennustyön uomaan. (Edustajakokouksen päätöslauselmia ja päätöksiä kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 47—90. NKP(b):n XIV edustajakokouksesta kts. „NKP(b):n historia. Lyhyt oppikurssi“, suomenk. painos, s. 308—311.). — **100.**

- ¹⁹ Tarkoitetaan V. I. Leninin selostusta „Viisi vuotta Venäjän vallankumousta ja maailmanvallankumouksen perspektiivit“ Kominternin IV kongressissa, joka oli koolla marraskuun 5 päivästä joulukuun 5 päivään 1922 (kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXVII osa, s. 342—355. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, s. 885—897.). — **103.**
- ²⁰ Tarkoitetaan V. I. Leninin selostusta „VKP:n taktiikasta“ Kominternin III kongressissa, joka oli koolla kesäkuun 22 päivästä heinäkuun 12 päivään 1921 (kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXVI osa, s. 450—465.). — **105.**
- ²¹ Tarkoitetaan NKP(b):n Keskuskomitean vetoamusta „Kaikille puolueen jäsenille, kaikille työläisille“, joka julkaistiin „Pravda“ lehdessä №128, kesäkuun 3 p:nä 1928 (kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 807—809.). — **108.**
- ²² V. I. Lenin. „Pitirim Sorokinin arvokkaita tunnustuksia“ (kts. Teokset, 3. painos, XXIII osa, s. 294.). — **111.**
- ²³ Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, I osa, 1941, s. 292. — **114.**
- ²⁴ Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXIV osa, s. 164. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, s. 495. — **117.**

- ²⁵ Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXIV osa, s. 127. — **122.**
- ²⁶ Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, I osa, 1941, s. 307, 309. — **123.**
- ²⁷ NKP(b):n XVI Moskovan läänikonferenssi pidettiin marraskuun 20—28 p:nä 1927. J. V. Stalin piti konferenssissa marraskuun 23 p:n aamuistunnossa puheen „Puolue ja oppositio“ (kts. Teokset, 10. osa, s. 271—288). — **125.**
- ²⁸ Siteerattu sanat, jotka Marx on ottanut tunnukseksi „Pääoman“ ensimmäisen saksankielisen painoksen esipuheeseen Danten „Jumalaisesta näytelmästä“ (kts. K. Marx ja F. Engels. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1948, s. 412). — **126.**
- ²⁹ Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 223. — **128.**
- ³⁰ Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 263—269. — **130.**
- ³¹ Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 248. — **132.**
- ³² Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 251. — **132.**
- ³³ Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 242. — **133.**
- ³⁴ Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, I osa, 1941, s. 307. — **139.**

- 35 K. Marx. „Louis Bonaparten 18:s Brumairekuuta“ (kts. K. Marx ja F. Engels. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1948, s. 215). — **140**.
- 36 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 7. osa, s. 190. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, s. 302. — **141**.
- 37 Kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 275. — **144**.
- 38 „Birzhovka“— „Birzhevyje Vedomosti“ („Pörssitiedonannot“) — bulevardi-tyyppinen porvarillinen sanomalehti, joka ilmestyi Pietarissa vuodesta 1880 lähtien. Lehden periaatteettomuus ja ostettavuus tekivät sen nimestä näiden ominaisuuksien yleisnimen. Pietarin Neuvoston Sotilaallinen vallankumouskomitea lakkautti lehden lokakuun lopulla 1917. — **149**.
- 39 NKP(b):n Keskuskomitean täysistunto, joka pidettiin heinäkuun 4—12 pnä 1928, kuuli ja merkitsi kuulluksi informaatiostelostuksen edessäolevan Kominternin VI kongressin kysymyksistä sekä hyväksyi pääpiirteissään Kominternin ohjelman luonnoksen. Täysistunto teki päätökset seuraavista kysymyksistä: viljanhankintapolitiikasta yleisen taloudellisen tilanteen yhteydessä, uusien (vilja-) neuvostotilojen järjestämisestä ja uusien specialistien koulutuksen parantamisesta. J. V. Stalin piti täysistunnossa heinäkuun 5, 9 ja 11 pnä puheet, jotka julkaistaan tässä osassa. (NKP(b):n Keskuskomitean täysistunnon päätöksiä kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 277—286.). — **153**.
- 40 Kommunistisen Internationalen ohjelman luonnoksen, joka oli NKP(b):n Keskuskomitean täysistunnon käsiteltävänä heinäkuussa 1928, oli laatinut Kominternin V kongressin (kesä—heinäkuu 1924) muodostama ohjelmavaliokunta. Valiokuntaan kuului J. V. Stalin, joka johti ohjelmaluonnoksen laadintaa. Luonnos, jonka Kominternin Toimeenpanevan Komitean ohjelmavali-

kunta hyväksyi toukokuun 25 p:nä 1928 ja jota NKP(b):n Keskuskomitean heinäkuun täysistunto kannatti, otettiin Kommunistisen Internationalen VI kongressin (heinä—syyskuu 1928) vahvistaman Kominternin ohjelman perustaksi. Ohjelmaluonnoksesta kts. tämä osa, s. 221—223. — **155.**

- ⁴¹ Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXII osa, s. 435—468. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, s. 332—365. — **161.**
- ⁴² Maaliskuun 21 p:nä 1919 julistettiin Unkarissa Neuvostotasavalta. Olemassaolonsa ensi päivistä lähtien Unkarin neuvostotasavalta joutui vaikeaan asemaan. Maa kärsi syvää finanssi- ja elintarvikepulaa, kävi taistelua sisäistä vastavallankumousta ja Ententeä vastaan, joka oli järjestänyt taloudellisen saarron ja sotilaallisen intervention Neuvosto-Unkaria vastaan. Unkarin tasavallan hallitukseen kuuluneet Unkarin sosialidemokraatit tekivät petturimaista hajoitustyötä selustassa ja rintamalla sekä sopivat Ententen asiamiesten kanssa Neuvostovallan kukistamisesta. Elokuussa 1919 Unkarin vallankumous tukahdutettiin sisäisen vastavallankumouksen ja interventtien yhteisin voimin. — **162.**
- ⁴³ Tarkoitetaan syvää vallankumouksellista kriisiä Saksassa syksyllä 1923. Voimakkaan vallankumousliikkeen tuloksena muodostettiin Saksissa ja Thüringenissä työväenhallitukset, Hampurissa tapahtui työläisten aseellinen kapina. Vallankumous Saksassa vuonna 1923 kärsi tappion. — **162.**
- ⁴⁴ V. I. Lenin. „Agraarikysymystä koskevien teesien alkuperäinen luonnos“ (kts. Teokset, 3. painos, XXV osa, s. 266—278. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, s. 707—717). — **164.**
- ⁴⁵ Kts. „Kommunistisen Internationalen ohjelman luonnos“. M. — L., 1928, s. 52. Kts. myös V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXV osa, s. 5, 190. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, s. 638. — **169.**

- 46 Kominternin VI kongressi pidettiin Moskovassa heinäkuun 17— syyskuun 1 pñä 1928. Kongressi käsitteli selostuksen Kominternin Toimeenpanevan Komitean toiminnasta, Kommunistisen Nuoriso-Internationalen ja Kansainvälisen Kontrollikomitean toimintaselostukset, toimenpiteet taistelussa imperialististen sotien vaaraa vastaan, Kommunistisen Internationalen ohjelman, kysymyksen vallankumouksellisesta liikkeestä siirto- ja puolisiirtomaissa, Neuvostoliiton taloudellista asemaa ja tilannetta NKP(b):ssa sekä vahvisti Kominternin säännöt. Kongressi osoitti kapitalismin sisäisten ristiriitojen kasvavan, jotka ristiriidat johtavat kiertämättömästi kapitalistisen vakaantumisen horjumiseen ja kapitalismin yleisen kriisin jyrkkään kärjistymiseen. Kongressi määritteli Kommunistisen Internationalen tehtävät, jotka johtuvat työväenluokan taistelun uusista oloista. Päätöslauselmassa tilanteesta Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitossa ja NKP(b):ssa kongressi pani merkille sosialistisen rakennustyön menestyksen Neuvostoliitossa, sen merkityksen kansainvälisen proletariaatin vallankumouksellisten asemien lujittamiselle ja kehoitti koko maailman työtätekeviä puolustamaan Neuvostoliittoa. J. V. Stalin valittiin kongressin puhemiehistöön, ohjelmavaliokuntaan ja poliittiseen valiokuntaan, joka laati teesit kansainvälisestä tilanteesta ja Kommunistisen Internationalen tehtävistä. — 172.
- 47 Kts. „VSFNT:n Neuvostojen edustajakokoukset päätöksissä ja päätöslauselmissa“, M., 1939, s. 225. — 182.
- 48 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXVII osa, s. 274. — 184.
- 49 „Bednota“ („Köyhälistö“) — päivälehti, NKP(b):n Keskuskomitean äänenkannattaja; ilmestyi Moskovassa maaliskuusta 1918 tammikuuhun 1931. — 184.
- 50 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXVII osa, s. 192. — 192.
- 51 „Krasnaja Gazeta“ („Punainen Lehti“) — joka päivä ilmestyvä lehti, jota työväen, talonpoikain ja puna-armeijalaisten edustajain Leningradin Neuvosto julkaisi tammikuusta 1918 helmikuuhun 1939. — 199.
- 26 J. V. Stalin, 11 osa

- 52 Tarkoitetaan paikallisia taloudellisia neuvottelukuntia, jotka toimivat vuosina 1921—1923 Neuvostojen toimeenpanevien komiteoiden yhteydessä. — **204.**
- 53 „Nizhneje Povolzhje“ („Alinen Volganvarsi“) — kerran kuussa ilmestyvä aikakauslehti; ilmestyi vuodesta 1924 alkaen Saratovissa Ala-Volgan alueen ja Saratovin läänin suunnittelukomissioiden julkaisemana ja vuodesta 1926 lähtien Saratovin läänin ja aluepiirin suunnittelukomission julkaisemana. Vuoden 1932 elokuusta vuoteen 1933 asti aikakauslehteä julkaisi aluepiirin suunnittelukomissio Stalingradissa. — **210.**
- 54 Hlebotsentr (Viljakeskus) — jyvä- ja öljykasvien tuotantoa, jalostusta ja myyntiä harjoittavien maatalousosuuskuntien Yleisvenäläinen keskusliitto; oli olemassa vuodesta 1926 vuoteen 1931 asti. — **213.**
- 55 Kilta-sosialismi — sosialidemokraattisen reformismin sisällä oleva suunta, marxilaisuudelle syvästi vihamielinen suunta; syntyi 900-luvulla Englannissa. Kilta-sosialismi kieltää valtion luokkaluonteen, luokkataistelun ja proletariaatin diktatuurin, saarnaa työläisten, intelligenttien ja teknikkojen liittymistä kansallisten teollisuusammattikuntien federatioon ja niiden muuttamista teollisuuden hallintoelimiksi porvarillisen valtion puitteissa. Kieltäessään taistelun vallankumoukselliset menetelmät kilta-sosialismi saattaa työväenluokan toimettomuuteen ja alistumaan täydellisesti porvaristolle. — **223.**
- 56 Tämän vetoimuksen on J. V. Stalin kirjoittanut „puolustusviikon“ johdosta, jota Neuvostoliitossa vietettiin heinäkuun 15—22 pnä 1928. — **240.**
- 57 Ensimmäinen Yleisvenäläinen työläis- ja talonpoikaisnaisten edustajakokous pidettiin Moskovassa marraskuun 16—21 pnä 1918. Edustajakokouksen oli kutsunut koolle VKP(b):n Keskuskomitea työläis- ja talonpoikaisnaisten poliittisen valituksen järjestämiseksi sekä heidän saamiseksi aktiivisesti mukaan sosialistiseen rakennustyöhön. Edustajakokouksessa oli läsnä 1.147 edustajaa. V. I. Lenin piti puheen edustaja-

kokouksessa marraskuun 19 pnä. (Edustajakokouksesta ja sen merkityksestä kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXIII osa, s. 285—286 ja J. V. Stalin. Teokset, 5. osa, s. 377—380.) — **269.**

- 58 NKP(b):n Keskuskomitean täysistunto yhdessä Keskuskontrollikomitean ja Keskustarkastusvaliokunnan jäsenten kanssa pidettiin marraskuun 16—24 pnä 1928. Täysistunto käsitteli kansantalouden kontrolliluvut vuodelle 1928/29 sekä kysymykset: ensimmäiset yhteenvedot 7-tuntisesta työpäivästä sekä sen edelleen soveltaminen, työläisten värväämisestä ja puolueen kasvun säännöstelystä, NKP(b):n Pohjois-Kaukaasian aluepiirikomitean selostus työstä maaseudulla ja toimenpiteistä maanviljelyksen parantamiseksi. J. V. Stalin piti täysistunnossa marraskuun 19 pnä päiväjärjestyksen ensimmäistä kysymystä käsiteltäessä puheen „Maan teollistamisesta ja oikeistopoikkeamasta NKP(b):ssa“. Marraskuun 20 pnä J. V. Stalin valittiin täysistunnossa valiokuntaan, joka toimitti päätöslauselman kansantalouden kontrolliluvuista vuodelle 1928/29. (NKP(b):n Keskuskomitean täysistunnon päätöksiä kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 287—310.) — **270.**

- 59 Marraskuun 21 pnä 1928 pidettiin Smolenskin „Katushka“ ompelutehtaalla joukkokokous, joka oli omistettu läänin käsittävän kilpailun järjestämiselle parhaasta Neuvostojen vaalien suorituksesta. Tässä joukkokokouksessa työläiset päättivät turvata työläisten ja heidän perheidensä jäsenten täydellisen osanoton Neuvostojen vaaleihin, järjestää vaalien edellä haastemiitingin ja lähettivät haasteet Jartsevon tekstiilitehtaan työläisille sekä Smolenskin, Brjanskin ja Kalugan läänien muiden tehtaiden työläisille. Työläiset lähettivät J. V. Stalinille ja M. I. Kalininille kirjeen, jossa he ilmoittivat valinneensa J. V. Stalinin ja M. I. Kalininin vaalienedellisen haastemiitingin kunniapuhemiehiksi ja pyysivät antamaan ohjeita kilpailun järjestämisestä Neuvostojen vaalien parhaiten suorittamiseksi. — **321.**

- ⁶⁰ Kts. „Kominternin VI kongressin pikakirjoituspöytäkirja. 6. vihko. Teesejä, päätöslauselmia, päätöksiä, julistuksia“. M. — L., 1929, s. 57. — **326**.
- ⁶¹ Ammattiliittojen Punaisen Internationalen IV kongressi pidettiin Moskovassa maaliskuun 17 — huhtikuun 3 p:nä 1928. Kongressi käsitteli seuraavat kysymykset: kansainvälisen ammatillisen liikkeen yhteenvedot ja päiväjärjestyksessä olevat tehtävät; työläisnuorisosta ammatillisessa liikkeessä; organisaatiokysymys; taistelutoimenpiteistä fasismia ja keltaisia ammattiliittoja vastaan; ammatillinen liike siirtomaissa ja puolisiirtomaissa y. m. Päätöksissään kongressi korosti, että kapitalistisen vakaantumisen yhä suuremman horjunnan oloissa luokkataistelu kasvaa ja kärjistyy ja että Profinternin koko toiminnan suuntana pitää olla joukkojen valtaaminen ja niiden johtaminen taistelussa pääomaa vastaan. Kongressi osoitti, että Profinternin keskeisin tehtävä on reformististen ammattiliittojen valtaaminen puolelleen ja lakkotaistelujen johtaminen reformististen johtajain vastustuksesta huolimatta. Organisaatiokysymyksestä tekemässään päätöslauselmassa kongressi korosti, että vallankumouksellisten ammattiliittojen on tehtävä lakkaamatta työtä proletariaatin laajojen kerrosten vetämiseksi ammatillisiin järjestöihin. — **331**.
- ⁶² Kts. „Kominternin VI kongressin pikakirjoituspöytäkirja. 6. vihko. Teesejä, päätöslauselmia, päätöksiä ja julistuksia“. M. — L., 1929, s. 80. — **334**.
- ⁶³ Tarkoitetaan Kominternin II kongressin päätöslauselmaa „Kommunistiseen Internationaleen hyväksymisen ehdot“, joka vahvistettiin elokuun 6 p:nä 1920. Tämän päätöslauselman teesit, joita käsiteltiin erikoisvaliokunnassa ja jotka esitettiin kongressin harkittaviksi, olivat V. I. Leninin kirjoittamat (kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXV osa, s. 279—284). — **335**.
- ⁶⁴ Tarkoitetaan päätöslauselmaa „Kansantalouden kontrolliluvuista vuodelle 1928,29“, jonka NKP(b):n Keskuskomitean marraskuun täysistunnon valitsema valiokunta oli J. V. Stalinin johdolla

- laatinut ja joka hyväksyttiin täysistunnossa marraskuun 24 p:nä 1928. Päätöslauselman loppuosassa täysistunto osoitti, että on välttämätöntä käydä taistelua kahdella rintamalla, ja määritteli menetelmät taistelussa oikeistovaaraa vastaan katsoen sen päävaaraksi NKP(b):ssa (kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 296—297). — **341.**
- ⁶⁵ Puolueen XV edustajakokouksen päätöslauselmaa „Oppositiosta“ kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 259—261. — **346.**
- ⁶⁶ „Rulj“ („Peräsin“) — valkoemigrantti-kadettien lehti; julkaistiin Berliinissä marraskuusta 1920 lokakuuhun 1931. — **347.**
- ⁶⁷ V. I. Lenin. „VKP:n X edustajakokouksen päätöslauselman alkuperäinen luonnos puolueen yhtenäisyydestä“ (kts. Teokset, 3. painos, XXVI osa, s. 259—260. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, s. 739—742). — **348.**
- ⁶⁸ Kts. V. I. Lenin. Teokset, 3. painos, XXIX osa, s. 229. — **355.**
- ⁶⁹ „Golovanovilaisuus“ ilmeni siinä, että teatterityöntekijäin eräs osa pyrki siirtämään neuvostoteatteriin vanhoja, porvarillisia tapoja ja työmenetelmiä. Vuosina 1926—1928 ryhmä Suuren teatterin näyttelijöitä, päämiehenään orkesterinjohtaja Golovanov, esiintyi ohjelmiston uudistamista ja sellaisen uuden ohjelmiston luomista vastaan, joka olisi vastannut laajojen työtätekevien kerrostien kasvaneita vaatimuksia sekä sosialistisen rakennustyön tehtäviä. Tämä ryhmä asettui vastustamaan teatterin kollektiivisia ja kieltäytyi nostamasta esiin nuoria näyttelijävoimia. Puolueen toimenpiteet neuvostoteatterin työn uudestijärjestämiseksi turvasivat „golovanovilaisuuden“ voittamisen. — **361.**
- ⁷⁰ J. V. Stalinin tervehdyssähkösanoma oli lähetetty Proskuroviin punaisen ratsuväkidivisioonan Ensimmäisen punaisen

kasakkarykmentin puna-armeijalaisille, komentajille ja poliittisen työn tekijöille Punaisen Armeijan yhdenneksitoista vuosipäiväksi. — **365.**

- 71 „Selskobožjaistvennaja Gazeta“ („Maatalouslehti“) — päivälehti, Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvoston äänenkannattaja. Ilmestyi maaliskuun 1 päivästä 1929 tammikuun 29 päivään 1930, jonka jälkeen se muutettiin „Sotsialistitšeskoje Zemledelije“ („Sosialistinen Maanviljelys“) lehdeksi. — **366.**
- 72 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 1. osa, s. 137—138. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, s. 85—86. — **372.**
- 73 Kts. J. V. Stalin. Teokset, 2. osa, s. 333, 342. — **373.**
- 74 J. V. Stalin. „Idän kansojen Yliopiston poliittisista tehtävistä“ (kts. Teokset, 7. osa, s. 140—160). — **377.**
- 75 Kts. J. V. Stalin. Teokset, 7. osa, s. 146. — **379.**
- 76 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 22. osa, s. 135—136. — **381.**
- 77 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 20. osa, s. 23. — **386.**
- 78 Kts. J. V. Stalin. Teokset, 2. osa, s. 342. — **387.**